

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

12 martie 2024

Nr. 01-06-15

Stimate Doamne Președinte al Parlamentului,

În conformitate cu art. 86 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, cu art. 24 alin. (1) lit. a) din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova și cu pct. 241 din Regulamentul privind mecanismul de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 442 din 17 iulie 2015, prezint Parlamentului, spre examinare, proiectul de lege privind suspendarea Tratatului cu privire la forțele armate convenționale în Europa, semnat la Paris la 19 noiembrie 1990, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 169 din 6 martie 2024.

În calitate de organ responsabil pentru prezentarea proiectului de lege în Parlament se desemnează Ministerul Apărării.

Cu respect,

Sandru
Maia SANDU

Anexe:

1. Copia demersului Cancelariei de Stat	- 1 filă;
2. Hotărârea Guvernului nr. 169 din 6 martie 2024	- 2 file;
3. Proiectul de lege privind suspendarea Tratatului (în limbile română și rusă)	- 2 file;
4. Copia textului Tratatului	- 243 file;
5. Argumentarea oportunității suspendării Tratatului	- 5 file;
6. Copiile avizelor autorităților de resort	- 10 file;
7. Tabelul de sinteză	- 7 file.

Domnului Igor GROSU,
Președinte al Parlamentului

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>79</u>		
" <u>12</u> "	<u>03</u>	20 <u>24</u>
Ora		

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 25-76-2603

Chișinău

6 martie 2024

Aparatul Președintelui Republicii Moldova

În temeiul art. 86 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și art. 24 din Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, se prezintă spre examinare proiectul de lege privind suspendarea Tratatului cu privire la forțele armate convenționale în Europa, semnat la Paris la 19 noiembrie 1990, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 169 din 6 martie 2024.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Apărării.

Anexe:

1. Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege (în limba română – 1 filă, în limba rusă – 1 filă);
2. Proiectul de lege privind suspendarea Tratatului (în limba română – 1 filă, în limba rusă – 1 filă);
3. Copiile textului Tratatului – 243 file;
4. Argumentarea oportunității suspendării Acordului – 5 file;
5. Copiile avizelor ministerelor și altor autorități administrative centrale - 10 file;
6. Tabelul de sinteză - 7 file.

Secretar general adjunct al Guvernului

Roman CAZAN

Ex.: Ludmila Zagoreț
Tel: 250-518

APARATUL PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA Nr.2		
Nr.	371	
Data	06 03	2024

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 104

Fax:
+ 373 22 242 696

E-mail:
cancelaria@gov.md

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. 169

din 6 martie 2024

Chișinău

**Pentru aprobarea proiectului de lege privind suspendarea
Tratatului cu privire la forțele armate convenționale
în Europa, semnat la Paris la 19 noiembrie 1990**

În temeiul art. 14 alin. (2), art. 24 alin. (1) lit. a) și alin. (4) din Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 24-26, art. 137), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Președintelui Republicii Moldova spre examinare proiectul de lege privind suspendarea Tratatului cu privire la forțele armate convenționale în Europa, semnat la Paris la 19 noiembrie 1990.

Prim-ministru

Contrasemnează

DORIN RECEAN

Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe

Mihail POPȘOI

Ministrul apărării

Anatolie Nosatfi

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****privind suspendarea Tratatului cu privire la forțele armate
convenționale în Europa, semnat la Paris la 19 noiembrie 1990**

Având în vedere schimbarea fundamentală a împrejurărilor care au intervenit în raport cu cele existente în momentul încheierii Tratatului cu privire la forțele armate convenționale în Europa, semnat la Paris la 19 noiembrie 1990, potrivit art. 62 alin. (3) și art. 65 alin. (1) din Convenția de la Viena cu privire la dreptul tratatelor din 23 mai 1969,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1. – Republica Moldova suspendă Tratatul cu privire la forțele armate convenționale în Europa, semnat la Paris la 19 noiembrie 1990, cu posibilitatea de a reveni la implementarea acestuia la o dată ulterioară.

Art. 2. – Suspendarea Tratatului va intra în vigoare după 150 de zile de la recepționarea notificării de către depozitar și statele părți ale Tratatului.

Art. 3. – Ministerul Afacerilor Externe va notifica Guvernului Regatului Țărilor de Jos, în calitate sa de depozitar, și statelor părți ale Tratatului suspendarea acestuia.

Președintele Parlamentului

ARGUMENTAREA
oportunității suspendării Tratatului cu privire
la forțele armate convenționale în Europa,
semnat la Paris la 19 noiembrie 1990

A. Descrierea tratatului

Informații generale.

Tratatul cu privire la forțele armate convenționale în Europa (FACE), potrivit Articolului II din acesta, a fost semnat de grupul de state-părți care au semnat Tratatul de la Varșovia din 1955, compus din Republica Bulgaria, Republica Federativă Cehă și Slovacă, Republica Polonia, România, Republica Ungaria și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, și grupul de state-părți care au semnat sau aderat la Tratatul de la Bruxelles din 1948 sau la Tratatul de la Washington din 1949 (NATO), compus din Regatul Belgiei, Canada, Regatul Danemarcei, Republica Franceză, Republica Federală Germania, Republica Elenă, Republica Islanda, Republica Italiană, Marele Ducat al Luxemburgului, Regatul Olandei, Regatul Norvegiei, Republica Portugheză, Regatul Spaniei, Republica Turcia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și Statele Unite ale Americii.

Tratatul FACE prevedea reducerea considerabilă de către ambele „părți” a forțelor armate și armamentelor și respectarea de către acestea a unui oarecare echilibru între Occident și Orient.

Astfel, Tratatul FACE impunea restricții în ceea ce privește echipamentul militar din Europa și prezența forțelor armate în anumite regiuni sau la granițele dintre state. Tratatul FACE constituia un instrument internațional important care a stabilit limite pentru categorii cheie de echipamente militare convenționale în Europa și a impus distrugerea armamentului în exces, o piatră de temelie a arhitecturii de securitate a Europei.

Tratatul a intrat în vigoare la 9 noiembrie 1992. Tratatul FACE reglementa balanța forțelor armate ale membrilor a celor două alianțe militare, limitând amplăsarea armamentului convențional de-a lungul liniilor de contact între cele două organizații militare. În acest fel se elimina o posibilă concentrare a forțelor armate ce pot fi folosite pentru un atac spontan.

Republica Moldova a ratificat Tratatul FACE prin Hotărârea Parlamentului nr.1075/1992, fără careva rezerve. Tratatul FACE este un tratat interstatat.

Este important de menționat că la 19 noiembrie 1999 la Summitul OSCE de la Istanbul a fost semnat Acordul privind adaptarea Tratatului FACE, conceput pentru a rezolva dezechilibrul militar asociat cu schimbările militare și politice de mare amploare care au avut loc - extinderea NATO și aderarea unui număr de foste țări OSCE și state post-sovietice.

Acest acord a înlocuit sistemul de cote pe grupuri zonale (bazat pe apartenența la alianțele politico-militare din perioada Războiului Rece) cu limite naționale și teritoriale pentru fiecare stat participant (acestea din urmă presupuneau posibilitatea de a staționa pe teritoriul statelor echipamente militare ale altor țări, dar nu peste un anumit nivel). S-a presupus că regimul Tratatului FACE adaptat va contribui la consolidarea securității fiecărui stat participant, indiferent de afilierea sa la alianțe politico-militare.

Acordul privind adaptarea Tratatului FACE a fost semnat de 30 de state (NATO, țările Acordului de la Tașkent, precum și Bulgaria, România și Slovacia) și a fost legat de

angajamentul Rusiei de a-și retrage trupele din Georgia și Moldova. În cele din urmă, acordul nu a fost ratificat de către toate statele semnatare și respectiv nu a intrat în vigoare. Georgia și Moldova au refuzat să demareze procesul de ratificare, cerând ca Rusia să își onoreze angajamentele de retragere a trupelor de pe teritoriile lor pe care Rusia și le asumase la Istanbul.

Tot în acest context, este relevant a menționa faptul că Federația Rusă în anul 2007 a suspendat Tratatul privind forțele armate convenționale din Europa și a tratatelor internaționale conexe, prin adoptarea actelor normative corespunzătoare.

Elaborarea proiectului de lege privind suspendarea Tratatului cu privire la forțele armate convenționale în Europa, semnat la Paris la 19 noiembrie 1990, este condiționată de faptul (1) retragerii oficiale a Federației Ruse din Tratat și (2) agresiunea militară a Federației Ruse asupra unui stat membru al tratatului, Ucraina.

Tratatul FACE este constituit din titlu, preambul și 23 articole, precum și protocoale și documente adiționale care constituie parte integrantă a acestui tratat (potrivit Articolului 1 alineatul 3 din Tratat).

Deasemenea, Tratatul FACE include anexe: Protocolul privind tipurile existente de armamente și echipamente convenționale, Protocolul privind procedurile ce reglementează reclasificarea modelelor sau variantelor specifice de avion de antrenament cu capacitate de luptă în avion de antrenament neînarmat, Protocolul privind procedurile ce reglementează reducerea armamentelor și echipamentelor convenționale limitate prin Tratatul cu privire la forțele armate convenționale în Europa, Protocolul privind procedurile ce reglementează categorisirea elicopterelor de luptă și recategorisirea elicopterelor de atac polivalente, Protocolul privind notificarea și schimbul de informații, cu o anexă privind formularele pentru schimbul de informații, Protocolul privind inspecțiile, Protocolul privind Grupul consultativ comun și Protocolul privind aplicarea provizorie a unor prevederi ale Tratatului cu privire la forțele armate convenționale în Europa. Fiecare din aceste documente constituie părți integrante ale Tratatului FACE.

Originalul Tratatului FACE, ale cărui texte în engleză, franceză, germană, italiană, rusă și spaniolă sînt toate autentice, au fost depuse în arhivele depozitarului. Potrivit Articolului XXII al tratatului, instrumentele de ratificare au fost depuse pe lângă Guvernul Regatului Olandei, desemnat prin tratat ca depozitar. Copiile certificate ale tratatului au fost transmise de către depozitar tuturor statelor-părți.

Informații privind conținutul tratatului.

Scopurile Tratatului FACE sunt stabilite în preambulul tratatului și se exprimă prin angajamentul statelor-părți de realizare a unui echilibru sigur și stabil al forțelor armate convenționale în Europa, la niveluri tot mai joase, al eliminării disparităților ce aduc prejudicii stabilității și securității și al eliminării, ca o măsură de înaltă prioritate, a capacității de lansare a unui atac prin surprindere și de inițiere a unei acțiuni ofensive de mare amploare în Europa.

Tratatul FACE prevede un regim internațional agreabil de către toate statele-părți prin impunerea unor restricții în ceea ce privește plafoanele naționale privind armele convenționale militare din Europa, precum și modalitatea dislocării/desfășurării unităților militare în anumite regiuni sau la granițele dintre state.

Potrivit Articolului 1 din tratat, statele-părți își i-au angajamentul lor de a continua procesul de control al armamentelor convenționale, inclusiv prin acele obligații care se

referă la următoarele cinci categorii de forțe armate convenționale: tancuri de luptă, vehicule blindate de luptă, artilerie, avioane de luptă și elicoptere de luptă.

Republica Moldova în vederea implementării prevederilor Tratatului FACE anual primea câte 2-3 inspecții de verificare și prezenta schimbul de informație necesar implementării.

Tot prin Hotărîrea Parlamentului nr.1075/1992, Republica Moldova a ratificat Convenția privind principiile și modul de realizare a Tratatului cu privire la forțele armate convenționale în Europa, semnată la Tașkent la 15 mai 1992.

Astfel, potrivit acesteia, Republica Azerbaidjan, Republica Armenia, Republica Belarus, Republica Kazahstan, Republica Moldova, Federația Rusă, Ucraina și Georgia ca state - succesoare de drepturi ale Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste referitor la Tratatul cu privire la forțele armate convenționale în Europa și la documentele conexe, în scopul implementării prevederilor Tratatului FACE, care constituie un element de bază al unui nou sistem de securitate în Europa, și-au asumat obligații privind respectarea: a) nivelurilor maxime pentru cantitățile de armamente convenționale și tehnică; b) numărul de mașini cu pod mobil de tanc pentru dotarea unităților regulate; c) numărul de elicoptere Mi-24R și Mi-24K echipate pentru cercetare, corectare sau colectare de probe chimice (biologice), radiologice, ce nu constituie obiect al limitării aplicate elicopterelor de atac.

Potrivit Articolului XIX din Tratatul cu privire la forțele armate convenționale în Europa, acesta are o durată nelimitată. Tot în acest articol se stabilește că acesta va putea fi completat printr-un tratat ulterior.

Conform prevederilor Articolului XX din Tratatul FACE, orice stat-parte poate propune amendamente la tratat. Textul amendamentului propus va fi prezentat depozitarului care îl va transmite tuturor statelor-părți. Astfel, dacă un amendament este aprobat de către toate statele-părți, acesta va intra în vigoare în conformitate cu procedurile prevăzute în Articolul XXII din tratat, care reglementează modul intrării în vigoare a tratatului.

B. Analiza oportunității suspendării tratatului:

Inițiativa posibilității suspendării Tratatului cu privire la forțele armate convenționale în Europa, semnat la Paris la 19 noiembrie 1990, a apărut ca urmare a mai multor runde de consultări ale statelor membre NATO privind viitorul Tratatului FACE, în contextul în care Federația Rusă a denunțat tratatul (decizia respectivă a intrat în vigoare la 7 noiembrie 2023).

Potrivit acestor consultări, continuarea punerii în aplicare a Tratatului (fără angajamentele Federației Ruse) se consideră contraproductivă și chiar inutilă.

Subiectul posibilității suspendării Tratatului a fost discutat și în cadrul Reprezentanțelor permanente ale Republicii Moldova pe lângă OSCE, NATO și ONU (New-York). Mesajul transmis în mare parte de diplomații Marii Britanii și SUA se rezumă la faptul că odată cu retragerea Federației Ruse din tratat, se schimbă fundamental circumstanțele, iar utilitatea Tratatului FACE se reduce la minim.

Inițial, Marea Britanie, împreună cu alte state aliante NATO, au analizat mai multe opțiuni, printre care (i) denunțarea tratatului, (ii) păstrarea acestuia și (iii) suspendarea acțiunii lui.

Tot în formatul respectiv al discuțiilor între state, s-a ajuns la concluzia importanței păstrării acestui mecanism internațional cu posibilitatea revenirii la tratat când vor fi

circumstanțele și condițiile necesare or, denunțarea de către majoritatea statelor va duce la distrugerea definitivă a acestuia.

Astfel, suspendarea spre deosebire de retragere/denuțare, este un pas reversibil și reprezintă cea mai bună oportunitate de a păstra spiritul și conținutul Tratatului.

Tratatul cu privire la forțele armate convenționale în Europa, semnat la Paris la 19 noiembrie 1990, nu prevede expres posibilitatea suspendării acestuia. Însă, temei juridic pentru suspendarea Tratatului este articolul 62 alineatul 3 și articolul 65 alineatul 1 din Convenția de la Viena cu privire la dreptul tratatelor din 23.05.1969, care prevede ca în cazul schimbării fundamentale a circumstanțelor care au fost valabile la momentul semnării Tratatului statele-părți pot invoca acest motiv pentru denunțare/retragere sau **suspendare a participării** în cadrul acestuia.

Astfel, (1) retragerea oficială a Federației Ruse din Tratat și (2) agresiunea militară a Federației Ruse asupra unui stat membru al Tratatului (Ucraina) constituie circumstanțe care pot fi catalogate o schimbare fundamentală a împrejurărilor ca motiv pentru a invoca suspendarea aplicării tratatului.

În acest context, ținând cont de retragerea Federației Ruse din Tratat, având în considerare dificultățile, eforturile și exigențele în timp premergătoare instituirii acestui instrument internațional, evaluând importanța menținerii Tratatului, în scopul alinierii grupului de state care susțin inițiativa de suspendare, Ministerul Apărării a elaborat proiectul de lege privind suspendarea Tratatului cu privire la forțele armate convenționale în Europa, semnat la Paris la 19 noiembrie 1990.

Proiectul de lege privind suspendarea nu indică termenul suspendării ceea ce presupune că în cazul apariției circumstanțelor prielnice pentru continuarea aplicabilității prevederilor Tratatului, Republica Moldova va revoca actul de suspendare.

În proiectul de lege se propune stabilirea faptului că suspendarea tratatului va intra în vigoare peste 150 de zile de la recepționarea notificării de către depozitar și toate celelalte state-părți la Tratat (conform analogiei procedurii stabilite în Art. XIX alineatul 2 din Tratat, în cazul retragerii).

Acțiuni întreprinse anterior pentru evitarea suspendării Tratatului cu privire la forțele armate convenționale în Europa nu se cunosc.

Potrivit informației disponibile pe pagina web a depozitarului tratatului (https://treatydatabase.overheid.nl/en/Treaty/Details/004285_dn.html) până în prezent 21 de state au anunțat suspendarea tratatului după retragerea Federației Ruse. Obiectivul Tratatului FACE a fost reducerea posibilității unui atac spontan și a declanșării unei ofensive largi în Europa. Astfel, în toată această perioadă de la intrarea în vigoare a tratatului, statele-părți la tratat au fost unite în angajamentul comun pentru controlul eficient al armelor convenționale ca element cheie al securității euro-atlantice.

Deocamdată, nu pot fi estimate consecințele financiar-economice în cazul suspendării Tratatului FACE, chiar dacă ele există. Republica Moldova este un stat mic, care se simte mai amenințat la provocările de securitate din regiune. Deoarece, atât timp cât sectorul de apărare și securitate națională, care necesită a fi consolidate în permanență, sunt expuse situațiilor de risc, nu putem garanta dezvoltarea economiei, furnizarea de servicii publice de calitate, atragerea investițiilor străine, ș.a.

Cert este faptul că odată cu suspendarea Tratatului FACE, eficiența cooperării multilaterale, precum și funcționalitatea formatelor de cooperare internațională și regională, în partea ce ține de controlul dezarmării, va fi afectată.

Suspendarea Tratatului FACE nu va necesita modificarea sau lichidarea unor structuri existente.

Suspendarea Tratatului prezentat nu va necesita modificarea sau adoptarea unor acte normative noi.

Urmare a suspendării acțiunii Tratatului FACE nu va fi necesară elaborarea de planuri care să asigure suspendarea Tratatului.

Având în considerare valoarea și complexitatea domeniului de reglementare a Tratatului cu privire la forțele armate convenționale în Europa, examinarea posibilității și necesității încheierii unor alte tratate, în acest sens, de moment se prezintă prematură.

Nu va fi necesar elaborarea unui plan de acțiuni în legătură cu suspendarea Tratatului în cauză.

Secretar de stat

Digitally signed by Mija Valeriu
Date: 2024.03.05 08:15:16 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Valeriu MIJA